

de Adriana Popescu

Romulus

Guga

(I)

I. Prozator, dramaturg, poet.

S-a născut la 2 iunie 1939, la Oradea. A murit la 17 octombrie 1983, la Tîrgu Mureș.

După primele clase la liceul „Emanoil Gojdu” din orașul natal, își continuă studiile liceale la Cluj, Gherla și Dej. Între 1957—1962 este student al Facultății de filologie din Cluj. După absolvire, va fi, timp de un an, profesor de limba română la Școala generală din Măciș. În 1963 ocupă, prin concurs, postul de organizator cultural al Casei Universitarilor din Cluj, iar din 1967, pe acela de secretar literar al Teatrului de Stat din Tîrgu Mureș. Din 1971 este redactor-șef al revistei cultural-sociale „Vatra” din Tîrgu Mureș (a cărei „serie nouă” reîncepea în acel an), funcție pe care o ocupă până la moartea sa timpurie, în 1983.

Debutează în 1958, sub îndrumarea lui A. E. Bakonsky, cu versuri, în revista „Steaua”. *Debutul editorial* are loc în 1968 cu volumul de versuri *Bărci părăsite*, căruia îi urmează, în 1970, *Totem*.

Preocupările pentru teatru datează încă din perioada 1960—1962. Este menționată (în vol. de „Teatru comentat”, apărut în 1984 la Ed. „Eminescu” sub îngrijirea Voicăi Foișoreanu-Guga) existența unei prime piese, *Zborul pescărușilor*, din 1962, distrusă ulterior. În 1962—64 scrie piesa

Moartea domnului Platfus, ce vede lumina tiparului abia în 1984, în volumul mai sus amintit. O parte din această piesă e înglobată în romanul *Adio, Arizona*, A treia piesă, *Elefantul*, elaborată în 1964—1966, va fi parțial înglobată în romanul *Nebunul și floarea* și apoi reluată în 1975. *Debutul dramatic* propriu-zis are loc în 1973, cu premiera, la Teatrul de Stat din Tîrgu Mureș, a piesei *Speranța nu moare în zori*.

Scrie și publică, începînd din 1966, cronică dramatică în „Tribuna” și „Făclia” din Cluj. Paralel cu dramaturgia, se consacră ca romancier, fiind autorul a cinci romane; *Nebunul și floarea* obține Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1970. În 1977 este distins cu Premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor, pentru piesa *Noaptea cabotinelor*. Romanul *Viața post-mortem*, tradus în limba maghiară, a fost publicat în Editura Europa din Budapesta.

Romulus Guga a fost membru în Consiliul de Conducere al Uniunii Scriitorilor.

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE

1973, 31 martie — *SPERANȚA NU MOARE ÎN ZORI*, piesă în două părți Teatrul de Stat din Tîrgu Mureș. Regia și scenografia: Dan Micu. Cu: Ștefan Sileanu, Lucia Boga, Al. Făgărășanu, Mihai Gingulescu, Victor Ștrengaru, Florin Zamfirescu, Ștefan Kövesdi, Constantin Doljan, Constantin Săsăreanu, Ion Brătescu, Cornel Popescu, Ana Nagy Scarlat.

Piesa s-a mai jucat la teatrele din Birlad și Baia Mare, a fost radiodifuzată în regia și adaptarea lui Alexa Visarion și s-a montat la Teatrul TV în 1974, în regia lui Nae Cosmescu (spectacol premiat la Festivalul de televiziune de la Praga, 1975 cu „premiul pentru interpretarea unui rol masculin” decernat lui Ștefan Iordache). Spectacolul de la Tîrgu Mureș a obținut Marele premiu al Festivalului de teatru pentru tineret de la Piatra Neamț, în 1973.

„Această lume ce așteaptă o nouă lume, unii necrezînd, alții neaștep-

tind-o — aceasta e lumea piesei lui Guga. Godot pe care-l așteaptă nu e Godot cel celebru. Personajele lui Guga, trăind în prima parte a spectacolului într-un coșmar carnavalesc, se restructurează treptat și prind contururi ferme spre dimineața piesei, căci piesa e un lung drum din noapte către zi. Istoria, ieșind dintr-o noapte de gară părăsită, va nota în zori înfăptuirea în țară a primului guvern democratic. Sigur, Guga nu scrie o piesă istorică, el descrie traiectoria unor destine aflate mai departe de cei care au înscris în istorie dimineața căderii unei forme nedemocratice de guvernare. (...) Romulus Guga, noul venit pe scenă, nu este doar o speranță, este o certitudine." (Dumitru Radu Popescu — „România liberă”, 26 iunie, 1973).

„Debutul dramaturgic al lui Romulus Guga, la fel cum s-a întâmplat și cu cel de prozator, a fost considerat un fapt literar și teatral revelator. Critica nu a întârziat să recunoască, imediat după premieră, în Speranța nu moare în zori, o piesă de un marcant interes atât prin substanța politică a subiectului, cât și prin metafora insolită în care acesta este organizat și expus. (...) Găsim în piesa lui același mod de a dezvolta o ficțiune într-o formulă convențională, cu o valoare simbolică prin ea însăși, utilizat aproape cu ostentație în romane...” (Ion Cocora — „Tribuna”, 5 decembrie 1974).

Alte opinii: Ilie Călian — „Tribuna”, 19 aprilie 1973; Valentin Silvestru — „România literară”, 26 aprilie 1973; Ion Chereji — „Steaua roșie” (Tg. Mureș), 26 aprilie 1973; Serafim Dulcu — „Familia”, 5 mai 1973; Olah Tibor — „Vörös László”, 9 mai 1973; Ion Calion — „Vatra”, 6/20 iunie 1973; Ștefan Oprea — „Cronica”, 22 iunie 1973; Marian Popescu — „România literară”, 23 iunie 1973; Alecu Popovici — „Teatrul”, 7/1973; Dimitrie Roman — „Astra”, 7/1973; Ștefan Oprea, „Cronica”, 6/iulie 1973; Valentin Silvestru — „România literară”, 19 iulie 1973; Sergiu Tismăneanu — „Ateneu”, 7/1973; Valentin Silvestru — „România literară”, 28 noiembrie 1974; Ileana Colomieț — „Săptămîna”, 29 noiembrie 1974; Ecaterina Oproiu — „Contemporanul”, 29 noiembrie 1974; Dumitru Chirilă — „Familia”, 12/1974; Dumitru Solomon — „Teatrul”, 1/1975; Valentin Silvestru — „România literară”, 21 mai 1981; Augustin Cozmăța — „Steaua”, 6/1981; Ion Cocora — „Tribuna”, 30 iulie 1981; Ileana Berlogea — „Contemporanul”, 21 octombrie 1983; George Genoiu — „Ateneu”, 11/1983.

1977, 13 octombrie — NOAPTEA CABOTINILOR, piesă în trei acte

Teatrul Național din Tirgu Mureș. Regia Dan Alecsandrescu. Scenografia: Romulus Feneș. Cu: Ștefan Moisesou, Iolanda Dain, Cornel Popescu, Ion Fiscuteanu, Dorina Păunescu, Valentina Iancu, Mihai Gingulescu și alții.

Piesa a fost distinsă cu Premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor din R.S.R., pe anul 1977.

„Ca în teatrul lui Cehov sau Gorki, în Noaptea cabotinilor se vorbește despre om și despre condiția lui, despre atributele timpului acesta în care definiția omului, sub zodia colectivității, se rostește într-un alt mod și o altă neobosită căutare. Piesa lui Romulus Guga este „cetadela sfărmată” a timpului acesta, cu deschideri spre orizonturi mult mai greu de precizat, cu incursiuni în interiorul familiei și al biografiilor, mai dureroase, parcă”. (Ion Horea — „România literară”, 27 octombrie 1977).

„Noaptea cabotinilor, după cum vedește și titlul, este o construcție polemică, înscrisă în categoria dezbaterei etice. Un eticism insurgent, idealist în intransigența lui. Este vorba de sfidarea unei lumi de către un erou care o judecă, o acuză și o comandă cu frecvență. Atitudinea este, în esență, romantică. Nu este un romantism al exultării individului, nici un romantism social, ci, pur și simplu, un romantism etic. Idealul de viață morală, modelul etic este, așadar, sursa conflictelor și criteriul calificării personajelor.” (Mircea Ghiulescu — „Orizont”, 28 octombrie 1983).

Alte opinii: Metz Katalin — „Vörös László”, 15 octombrie 1977; Chereji Ion — „Steaua Roșie” (Tg. Mureș), 16 octombrie 1977; Ion Calion — „Vatra”, 20 octombrie 1977; Ileana Berlogea — „Contemporanul”, 21 octombrie 1977; Margareta Bărbuță — „Informația Bucureștiului”, 21 octombrie 1977; D. R. Popescu — „Scînteia”, 23 octombrie 1977; Nagy Pál — „Előre”, 26 octombrie 1977; Dumitru Chirilă — „Familia” 10/1977; Adrian Dohotaru — „Flacăra”, 3 noiembrie 1977; Margareta Bărbuță — „Teatrul”, 11/1977; Valentin Silvestru — „Scînteia”, 2 decembrie 1977; Ion Cocora — „Tribuna”, 5 ianuarie 1978; M. Bărbuță — „Contemporanul”, 6 ianuarie 1978; Valentin Silvestru — „Contemporanul”, 6 ianuarie 1978; Ermil Rădulescu — „Luceafărul”, 11 februarie 1978; Mircea Zăciu — „Teatrul”, 2/1978; Natalia Stancu — „România literară”, 3 martie 1978; Marian Popescu — „România literară”, 23 iunie 1978; Constantin Măciucă — „Viața Românească”, 7—8/1978; Ioșif Naghiu — „Viața Românească”, 7—8/1978.